

Minden eddigi társadalom története.
Világ proletárjai egyesüljétek!

N. Erdős
1213 N. 41st St.
1-1-09

NÉPAKARAT

SZOCIALISTA MUNKÁSLAP.

Az iparilag fejlettebb országok a szociális fejlődésnek saját jövője képtelenségét mutatja. (Marx.)

No. 102. szám. Vol. VI. évfolyam.

New York, 1908. december 22.

Egyes szám ára 2 cent. Helyben 1 cent.

AZ ELNÖK ÉS A KONGRESSZUS.

Az Egyesült Államok törvényhozó hatalma a kongresszus két házában, a szenátusban és a képviselőházban, a végrehajtó hatalom pedig az elnök kezében van. Mindkét tényező féltékeny a maga hatalmára. E féltékenység mindkét félnek törekvése, hogy a másiknak hatáskörébe beavatkozhassék, számtalan esetben vezetett már harcokra az elnök és a kongresszus között, azonban az Egyesült Államok történetében kevés példa van arra, hogy a harc úgy lezárjon, mint jelenleg az utolsó elnöki üzenet folytán.

Többször megtörtént már, hogy egyik vagy másik elnök vétő-jogával élt a kongresszus határozataival szemben, vagy hogy a kongresszus alaposan megrendszabályozta az elnököt, azonban még egy ilyen összeütközés mögött sem húzódt meg annyi korrupció, mint jelenleg, még sohasem érezte annyira bűnös voltát mindkét fél, mint most.

Azok a beszédek, melyek most a szenátus tanácsstermében elhangzanak, jellemzik a szenátorok elkeseredését. Ime egy-két idézet a szenátorok beszédeiből:

Aldrich, republikánus: "Az elnök nem fontolgatja meg szavait, mikor a kongresszushoz beszél. Nem látom át, miért fontolgatnánk mi annyira a szavakat, mikor az elnökről beszélünk. ... Ha az elnöknek nincs joga ilyen hangú üzenetekre, nem látom át, miért ne küldjenek neki vissza. Önmagát becsülő testület nem fogad el olyan üzenetet, mely becsületét sérti."

Tillman, demokrata: "Az elnök üzenete azt mutatja, hogy bennünket általában kikérel s hogy általában egy cudar csoportnak tekint, mely után kémkedni szükséges, melynek a börtönben volna a helye."

Baily, demokrata: "Ez a kongresszus vagy a legalaválóbb testület, mely valaha a világ bármely országában összeült, vagy megtoroljuk ezt a legvalóságosabb sérelmet, mely valaha ilyen testületet ért."

Hale, republikánus: "A bizottságnak, mely ez ügyvel foglalkozik, nem szabad visszariadnia kötelességének teljesítésétől, kellő elégtételt szerzesétől."

Bacon, demokrata: "... az én véleményem az, hogy ha Anglia királya ilyen üzenetet mérsékelten küldene Nagy Británia parlamentjének, csak egy óráig mentené meg koronájának elvesztésétől és ez egy regnensnek kinevezése volna..." — ami természetesen azt jelenti, hogy az uralkodó győzelemjévé folytán képtelen az uralkodásra.

És így tovább szenátor szenátor után, pártállásra való tekintet nélkül vágta, marta az elnököt, végre egyhangulag elfogadtak egy határozati javaslatot, hogy az ügyben indítassék a legszigorúbb vizsgálat, minden az elnök személye iránt tanúsított kímélet nélkül.

Ennek a kavarodásnak oka az, hogy az elnök felállította az úgynevezett "Fekete Cabinet"-et, a detektíveknek és titkos vizsgáló biráknak egész seregét foglalkoztatva, hogy kémkedjenek a törvényhozó testület tagjai után s vizsgáljanak át minden oly ügyet, melyet tulajdonképpen a törvényhozás házában kellene megvizsgálni s üzenetében ez intézkedést azzal okolta meg, hogy a titkos vizsgálat azért szükséges, mert maguk a képviselők is szenátorok félnék a vizsgálattól, lévén a legtöbb ügyben érdekelt felek.

Ezzel szemben a szenátus határozata azt jelenti, hogy magát az elnököt szükséges vizsgálat alá venni elsősorban, mivel ő maga sem mentes a gyanútól sok kétes ügyben.

A kongresszusnak és az elnöknek összetűzésében az a legjellemzőbb, hogy mindkét félnek igaza van.

Igaz van Roosevelt elnöknek, hogy a szenátorok legtöbbje tart a vizsgálattól s van a legkétség ok. Hogy csak néhányat említsünk a legújabbak közül, mindenki előtt ismeretes tény, hogy Foraker ohioi szenátor ugyanakkor, midőn mint törvényhozó működött, alkalmazottja volt a Standard Oil Companynak, érdekében felhasználta politikai befolyását a törvényhozás házában és azoknál a törvényhozókat, hogy az elnököt vizsgálják, hogy az elnök a Standard Oil Company ellen a törvényhozók megvesztegetésére vonatkozólag?

Shermann, annak idején a szenátus egyik legfontosabb bizottságának elnöke, New Mexicóban hatalmas földterületeket szerzett oly eszközökkel, melyek becsületes vizsgálat után nem az elnöki székbe, hanem a börtönbe jutatták volna. Nem természetes-e, hogy ez a szenátor minden befolyását felhasználja a

kongresszus által indítandó vizsgálat ellen, melynek az volna a célja, hogy kiderítse a kapcsolatot az állami földeket szétosztó bizottság és a szenátorok között? Vagy nem volna-e keblemetlen ennek a szenátornak, ha vizsgálat tárgyává tételnék az az ok, mely a szenátusban állásfoglalásra kényszerítette a "pure food Law" ellen, — lévén maga is gyáraknak tulajdonosa, — melyekben az egészségre káros élelmiszereket raknak bádogszelencékbe?

Igy mehetnének végig majdnem kivétel nélkül valamennyi törvényhozón s azt találnák, hogy a törvényhozó testületekben minden léptéket akár közvetlenül, akár közvetve anyagi érdekek irányítják.

Igaz van Rooseveltnek, hogy a szenátorok s képviselők félnék a vizsgálattól.

Azonban igaz van a szenátusnak is.

Roosevelt titkos vizsgálata kiterjedt a szenátorokra, azonban kiterjedt-e a philippini vasutak ügyének vizsgálatára? Kiterjedt-e a Panama csatorna megszerzésének módjára? Kiterjedt-e a nagy korporációk szerepére a saját választási harcában? Hány százezer dollárral járult 1904-ben az elnökválasztási küzdelemhez az olajtrust vagy Harriman? Ezek a kérdések viszont az elnöknek keblemetlenek, ezeknek vizsgálata reá deríthetnek keblemetlen világot.

Ugy Roosevelt kémkedése, mint a szenátus szigorú vizsgálata csak korrupciónál rántja le a leplet, mely korrupció elmaradhatatlan kelléke a kapitalista államnak, az emberi kizsákmányoláson alapuló kapitalista rendszernek. Korrupció maga az a rendszer, mely lehetővé teszi, hogy a termelés eszközeinek birtokosai mások munkájának gyümölcsén éljenek. Ki várhatna tehát e rendszer híveitől, védőitől, szolgáitól, hogy mintaképei legyenek a becsületesek?

Sokan különösnek találják most, hogy holló miként igyekszik kivájni hollónak a szemét. Pedig nem kell ettől tartani. Sem a szenátoroknak, sem az elnöknek nem fog meggömbölni hajuk szála sem. Derítsenek ki bármit a vizsgálattól, végső esetben, ha konkrétan a vádakat, a bíróság fog igazságos szolgáltatni mindkét félnek. Azok a bírások, kiket az állam ösztönölni tart egy az elnök, mint a törvényhozó testület. Azok a bírások, kiknek intélemben az az irányadó, hogy a vádlott veszélyeztet-e a kapitalizmust.

Ezt pedig még a rosszakarat sem foghatja rá sem az elnökre, sem a kongresszusra.

A KAPITALISTA OSZTÁLY.

— Irta: Kautsky Károly. —

Amerikai viszonyokhoz alkalmazva átdolgozta: Dániel De-Leon.

A haszonnak s a kamatnak csökkenése a kapitalista osztálynak nem bukását, hanem számbeli csökkenését vonja maga után. A kapitalista osztály sorából minden évben kidőlnek kisebb kapitalisták s megkezdik a haláltusát, mely a kistermelőnek végzetes, a halálideig tart s végre is azzal fejeződik be, hogy a vergődők, vagy legalább is gyermekeik a proletáriátszúhoz süllyednek. Szabály szerint ennek az osztálynak igyekezete, hogy végzetétől meneküljön, csak rombolását siettet.

Sokan csodálkoznak az ügyügyeknek nagy számán, kiket akarmelyik sivhák jégre vihet, hogy nagy kamat reményében bízzák rá pénzüket. Pedig hát ezek a jámborok nem olyan bolondok, mint amilyeneknek látszanak. Mint a francia panama vállalat s más példák meggyőzően bizonyítják, ezek a szembélyvesztő vállalatok az utolsó szalmaszálak, melyekben a süllyedő kapitalista megkapaszkodik ama kétségbeesett reményben, hogy kis tőkétől jövedelmezővé teszi. Nem annyira kapzsiság vagy a család iránt érzett vonalom, mint a nyomortól való félelem vaktítja el őket.

VII. fejezet.

A nagytermelés növekedése. Szindikátusok és trustok.

Az individuális és a kapitalista termelés között folyó versenyharc mellett versengenek egymással a kis és nagy kapitalisták. Mindennap új találmány lát napvilágot, melynek alkalmazása jelentékenyen növeli a munka termelőképességét. E találmányok kisebb vagy nagyobb mértékben kiszorítják a használatból a régebbi gépeket s újnak beállítást, sőt gyakran a telep kibővítését teszik szükségessé. A kapitalista, ki ilyen szükség esetén nem rendelkezik kellő tőkével, előbb vagy utóbb kidől a versenyből s vagy megbukik vagy jelentékeny veszteséggel visszavonul s tőkét olyan vállalatba fekteti, melyre még nem tette rá ke-

zét nálánál hatalmasabb kapitalista. Így a nagytermelésben folyó verseny a kistermelés elárasztását idézi elő s a kiskapitalisták között folyó versenyt élesebbé, bukásukat gyorsabbá teszi.

A nagytermelésen alapuló iparágak mindinkább kiterjednek, a nagyvállalatok, melyek a munkásoknak százaikat foglalkoztatták, hatalmas telepekké fejlődnek, melyek ezerszámra állítják munkába az embereket. Miután az ipari fejlődés bizonyos lépcsőt ért — s az Egyesült Államokban körülbelül tíz évvel ezelőtt érte el e lépcsőt, — az individuális vállalatok száma nem növekszik, hanem hanyatlak. Mivel a földmívelés is iparrá vált, ott is észlelhető e tümenény. A kisbirtokokok száma fogy, a nagybirtokokok száma nő.

Ez még nem minden. Az ipari fejlődés a kapitalista vállalatoknak mindinkább egy kézbe való központosítására vezet, akár egy kapitalistába, akár több kapitalista kombinációjának kezébe, mely kombináció törvény szerint egy test, — a szindikátus, a trust.

Az utak sokféleképpen, melyek erre vezetnek.

A trusthoz vezető utak.

Az első utat megnyitja a kapitalistáknak a verseny kiszorítására való igyekezete. A verseny a termelés modern rendszerének főrugójaként szerepel s valóban főrugója az árutermelésnek, vagyis ama termelésnek, melynek eladás a célja. Mindazáltal bármily szükséges a verseny az eladásra való termelésben általában, nincs kapitalista, ki ne óhajtaná, hogy saját áruit mentek legyenek a versenytől az áru piacon. Ha ő az egyedüli tulajdonosa az áruk-nak, melyekre vevő akad, akkor ővé a monopólium; az árat az áru tényleges értékén felül emelheti, akiknek az árujára szükségük van, csak tőle függenek. De ahol ugyanolyan áru-nak több árusítója akad az áru piacon, csak úgy létező lehet monopólium, ha egyesülnek s lényegileg egy árusítóvá válnak. Ilyen egyesülések, — társulatok, szindikátusok, trustok, — annál könnyebben alakulnak, minél kisebb a versenyzők száma, kiknek összeütköző érdekeit egy kalap alá kell hozni.

Amennyiben a kapitalista rendszer kiterjeszti az áru piactól s emeli a versenyzők számát, megnehezíti a monopóliumok megteremtését az iparban s kereskedelemben. Azonban a kapitalista iparnak minden ágában elérkezik a pillanat előbb vagy utóbb, mikor további fejlődése maga után vonja az egyes ágakban működő vállalatok számának csökkenését. Ettől a perctől kezdve rohamos a közeledés a szindikátushoz és a trusthoz. Azt az időt, melyben egy bizonyos ország ipara megelégedik trustok alakulására, siettetni lehet a belföldi piacnak magas vámok által való védelmével a külföldi verseny ellen. Ez esetben a versenyzők száma fogy, a belföldi termelők könnyebben egyesülhetnek, könnyebben létesíthetnek monopóliumot s hála a "hazai ipar pártolásának", könnyebben nyuzhatják a belföldi fogyasztót szívük kívánsága szerint.

Az utolsó husz esztendő alatt nagyban növekedett az "árak szabályozását" célzó trustok száma, kiváltképpen a védvamos országokban, mint amilyen Németország, Franciaország s az Egyesült Államok. Ha a trust egészen megalakul, az alakító társulatok egy egész testet alkotnak egy főnek vezetésére.

A termelés fejlődéséhez legszükségesebb, mint amilyen a vas és szén, az első, melyek a trust tulajdonába jutnak. A legnagyobb társulatok a monopolizált ipar határain messze túlterjesztik befolyásukat; a termelés egész gépezetét néhány monopolizált állattól teszik függővé.

Egy iparban a különböző vállalatok törekvéseivel, hogy egyesüljenek, kifejlik a vágy, hogy a különböző iparban működő vállalatok is egyesüljenek, melyek egymásnak a nyersanyagot vagy a gépezetet szolgáltatják. Egész közönséges látvány, hogy a vasutársulatok szénbányáknak s gépgyáraknak van birtokában; a cukorgyárak maguk termelik cukornádjaikat; az olajtrust saját gyáraiban állítja elő olajtermékeit, kádjait, hordóit.

Van a különböző vállalatok egyesülésének harmadik módja is és ez a legegyszerűbb.

Bármily fölösleges volna is a kapitalista funkciója ésszerű termelési rendszerben, a jelenlegi termelési rendszer alatt rendkívül fontos; a termelés eszközeinek magántulajdona mellett a nagytermelés csak mint kapitalista termelés válik lehetővé. Ebben a termelési rendszerben, hogy a termelés zavartalanul folyhasson, szükséges, hogy a kapitalista elfoglalja helyét tőkével s azt megfelelően alkalmazza. Tehát ha a kapitalista semmit nem termel is, ha semmi értéket sem állít elő, e társadalom gazdasági életében fontos szerepet játszik.

(Folytatjuk.)

Egyről másról.

KÉT BANKETT. — ELIOT PESSZIMISTA? — KINEK A BÜNE? — A BÉKE JEGYÉBEN.

A National Civic Federation ez évi kongresszusa véget ért, természetesen bankettel. E lap olvasói előtt eléggé ismeretes a Civic Federation, melyet E. V. Debs, az 1905-iki chicagói konvención így jellemezett: "A Civic Federation főadata a munkásosztálynak kloroformizálása, hogy a kapitalista osztály könnyebben zsebelhesse ki."

A bankett legkiemelkedőbb része Taft Vilmosnak, a jövő márciustól kezdve az Egyesült Államok elnökének beszéde volt. Tényleg érdekes beszédet tartott.

"Körülnézve olyanokat is látok itt, — mondá, — kik a választás előtt nem igen tartottak velem. Azt hiszem, hogy a köztünk levő különbségek, félreértésből eredtek, melyek teljesen eltűnnek, ha a széthúzó erőket sikerül egy-üvé hozni. Mikor egybejövünk azt látjuk, hogy rendszerint a legtöbb ügyben megegyezünk s nagyon csekély esetben különbözünk meg."

Ez a rész szót Gompersnek. Tényleg volt Gompers és Taft között "egy kis félreértés", mely már enyészöben van. Mint azelőtt a békésebb időkben, úgy most is megegyeznek ismét, hogy egymásra föltétlen szükségük van. S ezt elég világosan megmondta úgy Taft, mint Gompers.

"Végzetlenül kedvemre van, hogy ma este itt találom Gompers és Mitchell urakat s a többi munkásvezéreket. Bizom abban, hogy tudni fogják, miszerint mindaz, ami a választás előtt történt, legalább részben, mint az Egyesült Államok részéről bármely polgárral szemben, teljesen meg nem történtnek fog tekinteni." Ez a régi barátság megújítását jelenti Taft részéről. Gompers is hasonlóképpen nyilatkozott.

Azonban Taft nem feledkezett meg a jelenlévő kapitalistákról sem. Azoknak számára is volt mondanivalója: "Volt idő, mikor mindenki, aki munkást foglalkoztatott, ellensége volt a munkás unióknak. Volt idő, midőn ezeket a szervezeteket szívesen foltkintették. Ezek az idők elmúltak; az ellenség a múlt század történetéhez tartozik..." — és a jelenlévő kapitalisták között aligha akad csak egy is, ki ebben meg ne egyezett volna Tafttal. A kapitalisták ma már nem ellenségei a unióknak, melyek a kapitalizmus hatalmas pilléréivé váltak. Nem is lehetnek ellenségei azoknak az unióknak, melyeknek vezérei a munkásosztály kizsákmányolói vagy asztalnál lakomálnak s a töké és munka "barátságára" az elnyomó és elnyomott "testvériségére" üritik poharaikat.

Valóban díszes vendégkoszoru volt az asztal körül: Taft, Belmont, Ingalls, Carnegie, Rockefeller, Parker, Kellogg. A munkásvezérek közül: Gompers, Mitchell, Garretson. Nem szép látvány-e, mikor a bányászszervezet vezére együtt ül Carnegivel, ki Homesteadon puszkagolyókkal lakatta jól az éhező munkásokat. Nem tölti-e a kapitalista kebleket örömmel, midőn Gompers, ki a new yorki vasuti munkásokat kiszolgáltatta a vasutársulatnak, Belmontot, a társulat tulajdonosát élteti? S nem érdemes-e együtt látni Rockefellerrel Kellogggal, ki az állam részéről a pórt vezeti az olajtrust ellen?

A legérdekesebb pedig az, hogy ezt a társaságot együtt látva, az amerikai munkásszövetség még mindig csodálkozik, miként lehetséges az, hogy harcait sorra veszítse?

A másik bankett is fényes volt s nem kevésbé érdekes. Ez kizárólag a nagytőke affair-je volt. A Waldorf-Astoriában gyűltek egybe a nagytőkés Taft tiszteletére. Jelen voltak: Sherman, alelnök; Hughes, New York kormányzója; Fort, New Jersey kormányzója; a nagytőkés közül: Charles P. Taft; E. H. Harriman; I. J. Hill; J. P. Morgan; E. H. Gary; az idősebb és ifjabb J. D. Rockefelleren kívül William és P. A. Rockefeller; J. D. Archbold; T. F. Ryan s még számosan a new yorki börtöről, több ezer millió dollár vagyon képviselvével.

Ezeknek is tartott beszédet Taft a vámrévizión. Biztosította őket, hogy "becsületes vámrévizión" fog követelni a törvényhozástól, mely az ország érdekeit fogja előmozdítani. S ugyan melyik kapitalista ne tudná, hogy az "ország érdeke" az uralkodó osztály érdekei.

Biztosította őket, hogy a tustellenes törvényt be fogja tartatni. S ugyan ki ne tudná, hogy a trustellenes törvény megengedi a tőkének "becsületes" kombinációját s bünteti a bojkottot.

Ezek a biztosítások fölöslegesek voltak. Taft nem adott okot arra, hogy az uralkodó osztály bizalmatlan legyen iránta.

Ha igaz, hogy az ember természete minden hét esztendőben megváltozik, úgy innen-onnan itt az ideje, hogy Eliot, a Harvard egyetem elnöke megváltozzék s New Yorkban, a Carnegie Hallban tartott beszéde tényleg alapos váltoról tanuskodik.

Eliot idáig optimista volt. Mindent a legjobb színben látott. A kapitalista rendszert és intézményeit kitünőknek találta. Ha volt valami, ami bántotta, úgy csak a munkások szervezkedése volt az. S nem is habozott ezt nyíltan kifejezni, ahányszor csak alkalma volt rá. Azonban most előbbi bálványai ellen fordult. Csúnyán leherdotta a gazdag korporációkat, a vesztegető és megvesztegetett törvényhozókat, a személyes érdekeket az igazság elé helyező bírakat, a korrupit üzleteket, a még korruptabb rendőrséget, a politikai korrupciót és protekciót s végül — a nők szavazati jogáért küzdő asszonyokat.

Valóban érthetetlen Eliot nekikeseredése. Mintha nem is ő lett volna, ki a tudományt oly mesterien igyekezett azoknak szolgálatába szorítani, kiknek most annyira nekitámadt.

Egyébként Eliot aligha lesz kegyvesztett. Sokkal több szolgálatot tett ő már a "korrupit gazdagoknak", semmint meg ne bocsájtanának neki ezért a kis kirohanásért.

Egy fiatal házaspár került a napokban Foster bíró elé New Yorkban. A nő volt a vádló, a férfi a vádlott. A vád szerint a férfi képtelen volt nevének elegendő pénzt adni élelemre. A bíró hamarosan kiderítette, hogy a férfi soha sem volt képes többet keresni hetenkint hat dollárnál s az a nő, ki ezt tudva, férjhez megy, köteles viselni a következményeket.

"Az ilyen buzalom a nősülésben tetszhetik az Egyesült Államok elnökének, de nem azoknak, kik megfontolják a következményeit. Nem fogom a bünt azzal elősegíteni, hogy a hat dollárt kereső férjet, mivel saját fontartására sem keres elegendőt, lopásra kényszerítsem, hogy nejét eltarthassa. Az ilyen nősülés bűn."

Hát a bíróság esetleg igaza lehet. Azonban azt nem mondta meg, kinek a büne az, hogy egy munkás munkája gyümölcséből hetenkint csak annyit kap vissza, amennyi a bíró szerint is "saját fontartására sem elegendő"?

Néhány hónappal ezelőtt történt, hogy Brazília Angliában hadihajókat rendelt s most jön a hír, hogy Argentína is követi Brazília példáját. Az argentinai törvényhozás hetvenöt millió dollárt szavazott meg a hadsereg felszerelésére. Természetes, hogy mindkét köztársaság a világbékeknek hiva s a milliókat a "béke biztosítására" ölik a hadseregbe. E két köztársaság példáját követi a többi délamerikai köztársaság, folyik a lázas fegyverkezés s Argentína és Brazília között feszült lévén a hangulat, lehetséges, hogy rövidesen megszólalnak az ágyuk a világbéke nagyobb dicsőségére.

MIBE KERÜL AZ ÉLET?

New York népességének megvizsgálására kiküldött bizottság titkára, B. C. Marsh a minap adta ki jelentését, amelyben azt mondja, hogy egy new yorki öt tagból álló család (három tizenéves éven aluli gyermekkel) kényelmesen élhet évi 825 dollárról. Állítását az alábbi táblázattal bizonyítja:

Házbér \$167.00; villamos vasuti költség \$14.00; fűtés és világítás \$39.00; butor \$9.00; biztosítás \$19.00; táplálék \$345.00; étkezés a házon kívül \$22.00; ruházat \$112.00; egészségügyi szükségletek \$18.00; adó és adakozás \$11.00; üdülésre s mulatságokra \$6.00; nevelésre \$5.00; különfélekre \$40.00.

A tudós titkár szerint tehát a fenti táblázatban kimutatott összegek éppen elegendők arra, hogy azokból egy öt tagból álló család egy éven át kényelmesen megéljen.

Hogy mennyire üdülhetnek öten egy éven át 6 dollárból s hogy miként elegendő tizenégy dollár car fare ötnök egy éven át, mikor egy személynek (300 munkanapot véve átlag) 30 dollár szükségeltetik és hogy melyek azok a művelődési eszközök, melyekre évente 5 személynek 5 dollár elegendő — nem is kérdezzük. Azt azonban szeretnénk tudni, hogy egy 5 tagból álló család miként szerezzék be csak a legprimitívebb életszükségletét, mikor a jólét legvirágzóbb napjaiban is, az állami statisztikai hivatal kimutatása szerint, az Egyesült Államok minden bémunkására 490 dollár évi kereset átlag fejünkint?

NÉPAKARAT

szocialista munkáslap.

A Szocialista Munkáspárt hivatalos közlönye.

Kiadja

Az Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség
528 E. 6th Street, New York, N. Y.

Megjelen minden kedden és pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	\$3.00
Fél évre	1.00
Negyed évre	0.50
Európai	12 korona.

Egyes szám ára 2 cent.

A Munk. Bet. Szöv. hivatalos közlönye.

Szerkesztővel értekezni lehet hétfőn és szerdán 6-tól 8-ig.

NÉPAKARAT

Publ. by the Hungarian Socialist Labor Federation of America
528 E. 6th Street, New York, N. Y.

Ch. ROTHFISHER, National Secretary.
F. SONNENFELD, National Treasurer.

ISSUED EVERY TUESDAY AND FRIDAY.

SUBSCRIPTION YEARLY \$2.00
SINGLE COPIES 2c

Entered as Second-Class Matter August 28, 1907,
at the Post Office at New York, N. Y.

New York, Tuesday, Dec. 22, 1908

AZ IPARI UNIONIZMUS KÉRDÉSÉHEZ.

Több oldalról kaptam már fölcsóztatást, (ugy a magyar, mint az angol elvtársaktól), hogy írjak e kérdésben én is, azonban mindaddig tartózkodtam a kezemből a tollat, míg lehetőleg teljes meggyőződést nem szerezhettem, hogy ha állást foglalok akár a chicagói konvenció, akár a patersoni konferencia mellett, álláspontomat meg is tudjam kellő érvekkel védelmezni.

Különösen nem akartam addig álláspontot foglalni, amíg az a vita le nem folyt St. John és Francis között, melyről angol pártlapunk beszámolt s melyről én most szándékozom beszámolni.

Két részre osztom a kérdést. Az első: az ipari unionizmust hirdető szervezetek közül melyik áll helyes állásponton, rövidebben: Chicagónak van-e igaza, vagy Patersonnak? A második: szövetségünknek milyen álláspontot kell foglalni a gazdasági mozgalom kérdésében? Igékszem rövidre fogni mindkettőt.

Legyünk elsősorban tisztában a politikai mozgalom kérdésével. A politikai mozgalom az osztályharcnak megnyilvánulása s céljaiban, lényegében egy a gazdasági mozgalommal. Aki a kettőt szét akarja választani, vagy egyenesen ellentétbe akarja állítani, tulajdonképpen nincs tisztában az osztályharcral. A chicagóiak annyira érzik ennek igazságát, hogy letagadni igyekeznek a letagadhatatlant. Trautmann a Népakarat szerkesztőjének írt levelében tagadja, hogy ellensége volna a politikai mozgalomnak, St. John itt, Philadelphian tagadta, hogy ellensége volna a politikai mozgalomnak. Ezek mindakettő erkölcsi gyávagságának adta tanujelét, mert a chicagói konvenció egész lefolyása, az összes fölhozott érvek mind amellet tanuskodnak, hogy a chicagói konvenció s vele Trautmann, St. John határozott ellenségei a politikai akciónak. A Népakarat 101-ik számában megjelent cikk elegendő bizonyítékot sorol föl erre. Fölösleges újra fölörölni.

A politikai klauzula kikapcsolása az elvi nyilatkozatból előre megfontolt támadás volt a politikai akció ellen s hogy ezt keresztül vigyük, a "fizikai erő" híveivel teljesen megfelelő eljárást alkalmaztak, egyszerűen nem ismerték el azokat a küldötteket, kikről tudták, hogy a politikai akció hívei. Az előző vitáikkal eléggé ismerték a tények s azt hiszem, sokkal többet ér, ha az mutatnám be, miként igyekezett a chicagói konvenció eljárását védeni St. John.

A philadelphiai district council gyűlésén St. John jelenlétében én és Parker elvtárs követeltük, hogy St. John álljon ki vitára előttünk a patersoni konferencia bármely képviselőjével. St. John tiltakozott ez ellen azzal az érveléssel, hogy az I. W. W. dolgaiba azoknak, mivel kitért, semmi beleszólasuk nincs. A district council nekünk adott igazságot s követelte a vitát. Szükségesnek tartom megjegyezni, hogy akkor még sem nekem, sem Parkernek nem volt határozott álláspontja, bár én Paterson, Parker pedig Chicago felé hajlott. Lehozattuk Francis. Közvetlen a vita előtt, St. John mindent elkövetett arra nézve, hogy lehetetlen tegye a vitát. (Jól tudta, miért.) Minden kedvezményt a maga részére követelt s kénytelenek voltunk megadni neki. Viselkedése olyan volt, hogy Parker jónak látta figyelmeztetni, hogy most nem Chicagóban, hanem Philadelphian van s ha szükséges, meg fogják tanítani a vitának parlamentáris módjaira. Ez azután lehűtötte s megkezdődött a vita. Bár minden kedvezményt az övé volt, szánalmasbá vereséget még kevesen szenvedtek vitában, mint St. John. Francis a következőket bizonyította: 1. A politikai akció ellenségei hamis ürügyek alatt azokat zárták ki a konvencióról, kik a

politikai akciónak hívei voltak. 2. Az elvi nyilatkozat megváltoztatása a politikai mozgalom elvetését jelentette. 3. A kilépő osztályok helyesen cselekedtek, midőn kiléptek s egybehívták a konferenciát.

A jövő számban rátérek arra, hogy miként bizonyította ezt Francis s mikép védekezett St. John.

A SALVATION ARMY JÓTÉKONYSÁGA.

A Salvation Army, mint tudjuk, nemcsak lelkeket gyűjt, de pénzügyi intézmény is s mint az ily intézményeknél tekintetében nézeteltérések merülnek föl. Duffin "generalis", az amerikai Salvation Army főparancsnoka e miatt a bíróság elé idéztette azon vád alapján, amelyet ellene az a Salvation Army-féle szervezet emelt, amelynek az angolországi William Booth generalis a feje.

A tárgyalás folyamán George C. Lay, a Booth-féle organizáció ügyvédje, meghallgatván Duffin előadását a gyűjtött pénzek hovaforrásáról, a következő kérdést intézte hozzá: "Az ön előadása szerint a gyűjtött összegek 10 százalékát ön kapja, mint az organizáció feje, 50 százalékot azok kapnak, akik a pénzt gyűjtötték, 40 százalék pedig azoknak a tisztviselőknél jut, akik végzik a munkát. Szabad kérdezni, hogy a szalonokban és az utcákon gyűjtött pénzből mennyit fordítanak jótékony célra?"

E kérdésre Duffin azt felelte, hogy a 10 százaléknak, a "bizomány"nak s a "költőségeknek" levonásával minden pénz jótékonyra fordítanak.

Hogy mennyi ez a pénz? Hát számítsuk ki: 10 százalékot kap a "főparancsnok", 50 százalékot a gyűjtő, 40 százalékot kapnak a tisztviselők, ez összesen 100 százalék, a többi mind jótékonyra megy.

A SZAVAZATOK SZÁMA.

Az összes államok leadták már hivatalos jelentéseiket az elnökválasztás eredményéről, melyeket röviden a következőkben foglalunk össze:

Taft, republikánus kapott 7,637,686 szavazatot.

Bryan, demokrata kapott 6,393,182 szavazatot.

Debs, Socialist Party kapott 447,651 szavazatot.

Chafin, prohibition kapott 241,252 szavazatot.

Higgen, független kapott 83,186 szavazatot.

Wajson, populista kapott 33,871 szavazatot.

Gillhaus, Szocialista Munkáspárti kapott 15,421 szavazatot.

Leadatot összesen 14,852,239 szavazat. A S. L. P.-nak volt 1904-ben 34,172 szavazata, vesztesége tehát 18,751 szavazat. A S. P.-nak 1904-ben volt 408,230 szavazata, nyeresége tehát 39,421 szavazat.

Fel a versenyre!

A st. louis-i elvtársnők komoly munkára, di-cső közdelemre hívják fel beneteket!

Verseyre hívják föl szövetségünk összes osztályait, amely versenyben győztes osztály-nak egy győnyörű himzett, értékes vörös selyem zászlót adnak jutalmul.

St. Louis-i elvtársaink célja a versenyen az, hogy minél több olvasót szerezzenek a Népakarat-nak s ez által minél több harcost állítsanak a csatáorba, küzdeni a munkásosztály felszabadításáért, a szocializmusért.

A zászlót szövetségünk azon osztálya kapja meg, amely osztály

1908 december 31-ig

legtöbb felvétel új előfizetőt szerz a Népakarat részére.

A zászlón kívül, — amelyet csakis osztály nyerhet meg, — a legtöbb előfizetőt gyűjtő elvtársak között a következő díjak osztatnak ki:

Első díj: Egy ékszer- és pipere doboz.

Második és harmadik díj: Egy gallér, kézelő és piperedoboz.

Negyedik díj: Egy diszes üvegváza.

Felhívjuk elvtársainkat és elvtársainkat, hogy szocialistákhoz méltóan vegyék ki részüket a Népakaratért folyó küzdelemből.

Ne legyen egyetlen egy tagja sem szövetségünknek, ki a küzdelem után el ne mondhatná, hogy teljes mértékben megfelelt azon kötelezettségének, amelyet elve, meggyőződése rá rótt.

Elvtársak! Elvtársnők!

A klerikális népbütitők, a hazafiságból elő-ködők fekete seregének cudar munkája, amely-lyel népünk megrontására, amerikai magyar munkástestvéreink agyának megnyomorítására törekcsenek, sarkaljon beneteket tette, küzdelemre!

Fordítsátok minden erőteket, minden szabad időteket a Népakarat terjesztésére, hogy az minél szélesebb területekre szórhassa a tudás sugarát, minél több munkás szívében élesse lángra a szolidaritás tüzeit és fokozza a harci készséget megdönteni a mai romlott társadalmi rendet, amely a dolgozó milliók nyomorára van építve.

Fel a versenyre a zászlóért, a Népakaratért, a szocializmusért!

Magyarországi hírek.

Harc a milliókért. A nagy szenzációt keltő végrendelet-hamisítás ügyében, — melyről lapunk legutóbbi számában is megemlékeztünk — a rendőrség nagy buzgalommal folytatja a vizsgálatot. A "szent" magántulajdon ellen intézett támadás nem maradt megtorlatlanul, különösen most, amikor a följelentők között egyházmegye is szerepel.

A rendőrség vizsgálata kiderítette, hogy Battikék végrendelete csakugyan hamisított s ezért azonnal letartóztatta ugy Battik Sándort, mint Filepp Gizellát. De börtönbe kerültek Krudy Ferenc, Krudy Jenő, Krudy Gyula, Szentpéteri és Landau Samu losonci rendőrtiszt is, akik a hamisításban résztvettek.

Mindazok, akik ebben a nagyarányú hamisítási-pörben vádlotként szerepelnek, szerepet vivő emberek voltak még néhány nap előtt is a saját szűkebb hazájukban. Sarudi Battik Sándor pályafutása meg az igazi dzsentri pályafutás. Megtaláljuk benne az öröklött vagyon elpocsékolásától kezdve mindazokat a fokozatokat, amik végre is börtönben érnek véget.

A vizsgálat adatai szerint Sarudi Battik Sándor elpocsékolta a vagyonát, aztán, hogy továbbra is jó módban élhessen, nyakra-főre csinálta az adósságot. A hitele is kimerült, mire váltót hamisított. Tíz esztendővel ezelőtt patant ki a váltóhamisítás dolga Losoncon, ahol kínos föltűnést keltett a dolog, mert Battik bejáratos volt a "legjobb" társaságba. A hamis váltók miatt le is tartóztatták Battik Sándort. Hónapokig ült vizsgálati fogságban, de aztán nagy közbenjárásra kibocsátották a tárgyalás napjaira. A váltóhamisító s szabadságot arra használta föl, hogy megszököjék. Kiment Amerikába, megszerezte a polgárjogot s kinn maradt, amíg csak ügye el nem évült. Itthon csak a mult hónapban tette le a magyar honpolgári esküt. Hazatérése után örökölt, de mindig azon járt az esze, hogy pénzes asszonyt kapjon és nagy vagyonnal szerezzé vissza a tekintélyt, amit becselenségével eljászott.

Hangok a kloakából. Polónyi Gézának az az ambíciója, hogy a dán Albertit helyettesítse Magyarországon. De amíg a dán reakció pánamista miniszterét leplezése után visszaverték a kloakába, ahonnan előbujt, a magyar mocsárvirág még most is ott virul a parlamenti fertő közepén. És Polónyi aratja a tapsokat, mint hajdan a bordélyokban a harisnyapénzt. A prostitúáltak és tolvajok generalpostmácher-jéből a reakció lovagja lett, pöcegödörzagu mancsaiba a bírói pallost ragadja és itélkezik a közszabadságok és a munkásmozgalom fölött. Aki Wallenstein Róza és Beke Erzsébet szoknyájából facsart hajdan aranyat, most a papi csuhából facsar tapsot. A maga szempontjából jól teszi s a csuhán sem lesz az az egyetlen folt, amit a Polónyi mancsa ejt rajta.

Mi különben csak azért foglalkozunk ezzel a kloaka-emberrel, mert megint a szocialistákra fröccsentette azt a sarat, amelyben evickél. Kirohant a munkásság ellen a Beke-ügy hőse, zsarolásnak mondta a strájkjót és fegyházbá küldte azokat, akik a magyar munkásság helyzetét nemzetközi eszközökkel is akarnak segíteni. Annak az embernek aki egész életében paragrafusok közt táncolva markolozott a "honoráriumok" után, volt merse tisztességes embereket fegyházbá küldeni! És a parlamentben nem akadt ember, ki a szemé közé köpjé a kérdést: ki is a fegyházbá való? Ki milliómódott meg "becsületes munkából"? Ki az a kloaka-illatú Lohengrin, akitől nem kell kérdeznit, mitéle szerzet, honnan került elő: elárulja a — szaga?

A parlament orrát nem facsarta a Polónyi-illat, a parlament méltónak ítélte magát Polónyhoz és helyeselt. Az első, aki kontrázott, az első bátor kis ganajtúró, amely elindult a nagy bogár után, Buza Barna volt.

Lesznek még többen és eljutnak oda, ahová utjuk vezet.

Elég későn. Szatmáron lebontották a posta-épületet, újat építettek. Bontás alkalmával a munkások hatszáz levelet találtak a régi postapincéjében, hatszáz fölödött, de nem kézbesített levelet. A levelek véletlenül kerültek a pincébe s nem abba a nyílásba, amely a régi postaeépületen a levelezékényt pótolta. E nyílás mellett még egy nyílás volt, mely a pince szellőztetésére szolgált. Ebben a szellőztető-lyukba került a hatzáz levél s a szatmári postafőnökségnek talán csak most jutott eszébe, hogy ezt a szellőztetőt máshová kéne tenni, vagy a publikumot figyelmeztetni, esetleg a pincét megnézni, most, mikor a postaeépületet lebontották.

JAVULNAK A VISZONYOK.

Bourne szenátor egy törvényjavaslatot jegyzett elő, amely szerint az Egyesült Államok elnökének évi fizetése emeltessék kétszeresére, vagyis kapjon az elnök ezután 50,000 dollár helyett 100,000-et, az alelnök fizetése pedig az eddigi 12,000 dollár helyett 25,000 dollár legyen.

Bourne szenátor azt szándékolja, hogy a javaslat már a legközelebbi adminisztráció kezdetén törvény legyen.

Külföldi hírek.

A Balkán-bonyodalom. Az egymásnak ellentmondó és egymást letagadó híradásoknál sokkal világosabban beszél a hadügyi kormányzat lázas tevékenysége. Bécsben katonai tanácskozások tartanak s a felelőtlen diplomácia egy újabb baklövése lángbaboríthatja Európát. Az a kormányzat, amely közönséges utcai tüntetéseket is csak katonai hatalommal s kasztófalával tud lecsönvesíteni, ezelen intézkedéseivel képes a legnagyobb bonyodalomokat fölédzni.

Ugyanazok a politikai méregkeverők, akik a nagyhatalmakhoz szaladtak siránkozó panaszokkal Szerbia ellen, miért Belgrádban tizenöt szerb asszonyt amazonsapátba szerveztek s vagy két tuat diákok élesre fent disznóölő késlel láttak el, most tizezer számar szállíttatják a határra a nép fiait, miközben megakasztják a vasutakon az áruforgalmat, megkárosítják a kereskedelmet s teljessé teszik az amegy is ro-zogó államvasutak esődjét.

A Pasic vezetése alatt álló szerbek időt akarnak nyerni s arra várnak, hogy Oroszország akcióképes legyen, amikor nyomatékosabban tudnak majd felkészüléssel föllépni. A szerb munkások azonban tiltakozó gyűlést tartottak a háború ellen s kijelentik, hogy csakis a nemzetközi tüke ellen hajlandók harcba lépni a nemzetközi proletariátus érdekében. A szerb elvtársaknak ez a nyilatkozata újabb bizonyíték amellet, hogy az öntudatos munkásságot egyetlen országban sem lehet nemzeti jelszavakkal megtéveszteni.

Titton az olasz kamarában mondott nagy beszédet, amelyben minden jót ígért a Balkán-államoknak, ahó jól viselik magukat. Egyben pedig biztosította Ausztria-Magyarországot Olaszország legjobb akarataról.

Törökországban a bojkott teljes erővel tart tovább. Mintegy 30 osztrák-magyar postahivatal van az országban, amelyek forgalma a bojkott miatt teljesen szünetel. Ezeket a használhatatlanná vált postahivatalokat legközelebb bezúntetik. Ez lesz az első kárpótás, amely-lyel Ausztria-Magyarország nagylelkűen megajándékozta Törökországot.

A szerb munkások tiltakozása. A Párisban lakó szerb munkások gyűlést tartottak s a következő fölhívást intézték a szerb, osztrák, magyar, cseh és horváth munkásokhoz: Munkástársak!

A munkások érdekei mindenütt azonosak. Osztyálynk kötelessége megmutatni a kapitalista osztályunk, hogy közöttünk a határok és a fajok előítéleti megszűnnek s az igazi, őszinte nemzetköziség érzete foglalja el helyüket. Egyesületen küzdünk a hazugságok ellen, amelyek a közvetlenül érdekeltet terjesztenek rólunk. A Párisban lakó szlav munkások tiltakoznak ama szemérmetlen állítás ellen, mintha Bosznia és Hercegovina kérdésében a szerb munkások nacionalista és háboruspárti álláspontot foglalnának el az ausztriai munkássággal szemben!

Ez hazugság! A szerb munkások tudják, hogy a kormányhatalom — legyen az szerb vagy osztrák — a népet mindig a kapitalizmus jármába hajtja. A szerb munkások szoros osztályszolidaritást éreznek az ausztriai munkásság iránt. Ebben a külpolitikai viszályban mi is előre törtétünk, de a külfölddel való háború ellen, a gazdasági küzdelemért, a proletariátus felszabadításáért, az összes munkásság teljes szabadságáért, a társadalmi forradalomért!

A költségvetés. A német birodalmi gyűlés december 5-én a költségvetést tárgyalta első olvasásban. Sydow államtitkár kifejté, hogy az 1907-iki számadási évről 13,800,000 korona deficit zárodott. Ebbe az összegbe nincs beleértve az átutalási adókban elmaradt összeg, amely szintén több, mint hét millió márkára rug. Az átutalási adókban származó bevételek csökkenése azt jelenti, hogy az 1907-ik év folyamán a konjunktúra lényegesen leszűllött és hogy ennek következtében a költségvetésben előirány-zott bevételek nem mind folytak be. A deficit annál nagyobb, mert egyes tárcák bevételei szaporodtak. Az üzemigazgatóságok 19 és egy-negyed millió márkával több bevételt mutattak ki. Ezzel szemben azonban 33 millióval több kiadás áll. A vámjövedelem 44 millióval nagyobb volt, mint amennyit előirányoztak. A most folyó pénzügyi év deficitje 112 és három-negyed millió márkával nagyobb lesz, mint ahogy azt előirányozták. Csak vármokban 87 millióval számíthatnak kevesebbre, mint a mennyit előirányoztak, az örökségi adóban pedig 12 millióval kevesebb folyt be. A posta-és távírdigazgatóság jövedelmei többlete 8 és fél millióval kisebb lett az előirányoztnál, a birodalmi államvasut jövedelmei kimutatása pedig 9 és fél millióval marad el az előirányozott mögött.

Az összes eredmény az, hogy az 1909-iki költségvetés 8.8 millió rosszbodást mutat. Legsúlyosabban nehezedik a költségvetésre az előirányozott bevételi kevesebbet és a haditengerészet tetemes többletkiadása.

ELVTARSÁK

Terjesszék a Népakarat-ot.

TÁRCA.

AZ URI VENDEGEK.
— Irta: Antal Sándor. —

Ha Dubi nének volna igaza, akkor az ember könnyen elhínné, hogy az esküvő a jó isten meg a vendégek miatt van, aki nem hallott, semmit Dubi nénről, föltétlenül a város leg-erkölcsösebb és legjamborabb öregasszonyának tartotta volna. Magam is hitetlenül nézek erre az összetörödött csuf vénasszonyra. Ez lett volna annak idejében, ezelőtt huszont évvel az egész város fiatalágának a szeretője? Ez lett volna a híres Dubi Málí? A néni címet pedig ráncái szereztek meg neki.

Huszonöt év nagy idő ugyan, de mégis illet volna, hogy a gondviselő természet valami emléket hagyjon Dubinének. Valami jelet arról, hogy a termete deli, az arca piros, az álla gömbölyű volt, hogy a szeme ragyogott. Semmi sem maradt meg a régi szép időkől.

Pedig tanu rá a kilenc törvénytelen gyerek, — nyolc fiu és egy lány — hogy Dubi néni csókolgált, szerettek, ölelték. Hogy hányan és kik, annak most már csak a jó isten a megmondhatója, Dubiné nem. Ő még csak nem is sejtji, hogy melyik gyermekének ki lehet az apja.

A Katica esküvőjére hajoztettek. Láttam őket, bizony, senkimen mondaná róluk, hogy testvérek. Samu például magas, derék ember. Nem látszik zsidónak, olyan mint egy civilbe öltözött rendőr. Jenő is magas, csak hogy vékony és vörös a haja, amellet nagyon gyorsan beszél. Utána jön vagy előtte van Béla. Kicsi, pászemes fekete ember, felesége is van. A többi: ki szőke, ki barna, ki pizse, ki kajla orru. Egyik-másik határozottan oláh típusu. Akkoriban a gazdag oláh bojárk gyakran előttek ide az országos gyűlésre. Legszebb köztük Katica. Katica hatalmas, szép alak, ügyes teremtés. Most, hogy másfél óra múlva esküszik, még szőrmés, tollas női kalapot. Még ma, az esküvő napján is dolgoznok kell, mert a nagyszágos asszonyok elájulnak, ha pontosan, órára nem kapják meg a kalapot. Hat leány dolgozik a műhelyben, de nyolcan is elég munkája volna.

Mert a Katica kalapjai három megyében hí-resek. Minden valámire való uri asszony nála dolgoztat, mert ő mindig hamarabb tudja az új divatot, mint a pesti nagy üzletek.

Igy hát nem is csoda, ha az utolsó hat év alatt anyja betegsége dacára 2000 forintot gyűjtött össze. Többet is gyűjthetett volna, de ő mindig nagyon becsületes leány volt, nem tudta az uri asszonyokat nyuzni. Inkább szerette őket, boldog volt, hogy vele szóba állottak.

Anyja folyton biztatta, hogy többet kérjen, szidta, haragudott is rá. Most is haragudott, de most nem a megrendelők miatt, hanem Káldor miatt. Most is beszél az udvarbelieknek, hogy ő tulajdonképpen nem egyezett bele, mert Káldor péntek este táncol és különben is nagyon kicsi ember. Az igaz, hogy Káldor, a völgeny péntek este táncol, de hát mit csináljon, ha a zárdában péntek estére tették a táncórát. Ő — Káldor — azt mondja, hogy ő nem dolgozik péntek este, neki multság, művészet a tánc.

— Szép multság — mondta Dubi néni. Látam szerdán este, mikor fönn voltunk Katicával a Kómlóban, egy cipeli azokat a nagy debella lányokat, mint egy taligás ló. Csak úgy csorog a víz a kopasz homlokáról. Nekem ne mondja, hogy az multság. Ha nem fogadja meg két zsidó ember előtt, hogy péntek este nem táncol, akkor nem is engedem az esküvőt. Hiszen még kaphat Katica ilyen embert. Még a hónaljáig sem ér!

Ha régebben nem tudta volna, akkor bizonyosan észrevette Káldor, hogy ő magassága cipőben se több, mint 151 centiméter. Azt is tudta, hogy Dubi néni nem sziveli. De nem törtődött vele. Láta, hogy Katica könyvében 4032 korona van, vagyis 2016 biztos forint, többit nem bánta. Azt, hogy Katica szép leány nem vette észre, mert amint mondta, nem az zsánere. Ha bosszankodott is azon, hogy menyasszonya nem akarta megtanulni az új táncot, ezt a hibát is megbocsátotta, mert eszébe jutott, hogy Katica mennyi pénzt keres.

— A ráncos, redves csontot — így hívta barátait előtött jövedőbeli anyósát — esküvő után kiteszem a házból. Most azt fogodom, amit csak akar, úgy tesz, ahogy mondja. De a halotti köntöst nem veszem föl. Nem csinálok boldog magamból. Majd, hogy az egész város rajtam nevesse!

Dubi néni ugyanis azt akarta, hogy Káldor kitilben, fehér vászon halotti ruhában álljon az aranyos menyeczet alá. Mint ahogy a jámbor, lengyelországi zsidók szokták. Katica is rákacsa beszélni, mert neki minden tetszett, ami különös. Az esküvőnek is azért örült, mert sohasem hitte, hogy valamikor ő is férjhez megy. Összes ismerősei férjnél voltak, műhelyéből tizenhét lány ment férjhez. Ő egész mostanig, huszonnyolc éves koráig reménytelenül várta ezt a napot. Nem hitte, hogy hibájával, tör-

vénytelen születésével valaki elvegye. Pedig Káldor nem csinált belőle valami nagy dolgot. Jobb családoknál is megtörtént, mondta nyugodtan Katicának s nem tett neki semmi szemrehányást. Csak most, mikor érvélt, csak most mondta lassan az öregasszonynak:

— Hát a mama mindig kitlibe esküdött az emberekkel? Fehér ruha volt azokon, de nem halotti ruha. Még az sem egészen biztos, hogy vajon egészen tiszta, fehér volt-e?

Erre azután elhallgatott Dubi néni. De Katica megharagudott a vőlegényére. Ha ő, az anyje miatt levadgatja dus, cipőig érő haját, akkor Káldor is megtehetné annyit. Mikor a vőlegény ezt meghallotta, úgy kiabált, mint egy igazi szerelmes, vagy egy négyes-rendező. Pedig már a vendégek is gyülekeztek. Eljött a sok úri dáma mind.

Katica sirt, a vendégek azt hitték, hogy úgy mint menyasszony sirt. De Káldor csak nem engedett, a sarkára állott és kiakarta venni a frakk gomblyukából a fehér viasz virágot. A férfiú erély végre győzött. Az ollót is, a halotti ruhát is elpakolták.

Mire Katica fölvette a fátyolt és a koszorút az egész Liliom-utca megtelt uri kocsiikkal, emberekkel. A nagy udvar tömve volt, még a háztetőn is állottak. Minden megrendelő eljött, mert érezték, hogy nagy jótéteményt cselekszenek. Akkorára a lányok is abba hagyták a munkát. A műhelyben a nagy asztal fehérral abrosszal takarták be. Ott állottak a nászajándékok. Az úri asszonyok többnyire gyertyatartót meg mosdó készletet ajándékoztak.

Az úri asszonyok mind megnézték a nászajándékokat. Egyik — a főjegyző — el is vette gyertyatartóját a zenetanárnéj mellől és odaállította a törvényszéki albiróné gyertyatartója mellé.

A Kleinek nagy szobájában lett volna a vacsora. Négy asztalt állítottak össze. Ha a tányérok nem is egyformák és a kések meg a kanalak nem is hasonlítottak egymásra, de az asztalkendők mind egyformák, hófehérek voltak. Mindegyikben benne volt a Katica szép himzei monogramja. Az asztal közepén állott a negyven torta. Egy sem hiányzott, mert Dubi néni vigyázott rájuk. Azért volt olyan sok, mert amelyik úri asszony sajnálta a hat forintot a gyertyatartókra, az grillás tortát küldött, mert a grillás torta csak négy koronába került. Azért hívják grillásnak, mert nagyon tartós, kemény és nem lehet megenni. Megfogni sem lehet őket, mert mind nagyon ragadós. A névjegy is úgy van rájuk ragasztva.

Hogy állottak a menyeket alatt, hogy rugta szét Káldor a poharat, azt nem tudom, mert ezalatt én a névjegyeket olvastam. Csak azt látam, hogy a Katica megint sirt. Azért sirt, mert egy úri asszony nem maradt vacsorára. Pedig csak az úri asszonyok meghívójába írta bele, hogy: estebéd fél nyolc órakor. A rokokó, az udvarbeliek haraggal mentek el. A szegényebb vendégek sirtve érezték magukat. Azt mondták, hogy Katicához soha be nem teszik a lábukat. És egyszerre elindultak az úri asszonyok is. A gazdag Leipnikné ment először el. Még a tortákat sem nézte meg.

— Nem maradhatok, édesem — mondta sajnálkozva — az uram vendégeket hívott. Még egyszer gratulálok. Mihelyt megjönnek a struccok, küldje föl őket. Isten vele kedvesem.

Aztán Komáromi századosné bucsuzott el. — Tiszti estély van, drága Katicám, ilyenkor az uram nekem is kommandíroz. De milyen szépen fölterítve! Igazán nagyon sajnálom, hogy nem maradhatok.

S Szegény Katica sápadtan nézett Fejérenére, a bankigazgatóra. Alig értette a szavát.

— Lajoska köhög — mondta a püderes kövér asszony bánatos gondossággal. — Nincs türelmem itt maradni. Majd maga is megtudja, hogy mi az anyai gond. Ugy-e, Katicám, a zöld szalagnál maradjon, de az én kedvemért sok flittert tegyen rá. Nagyon szívesen vacsorálék magánál, de az anyai kötelesség nem enged.

Elment Kovásznainé, Schwartzné, Peregelyiné, mindenki elment. Katica sirtva mondta az anyjának, hogy az egész város erről fog holnap beszélni.

— Csak legalább a fiukat ne küldték volna el, — mondta káromkodva Dubi néni.

Elküldték mind a nyolc fiút, hogy ne zsenirozzák az úri vendégeket. Káldor, az új férj maga is csodálkozva nézi a pazarul megterített asztalokat. Frakkja belső zsebében van már a takarékpénztári könyv, meg az a száz forint is, amit a fiúk hoztak Katicának. De Káldor mégis csodálkozott. Soha életében nem látott őt annyira fölragyogó, fánkot egy csomóban. Mikor az óriási tál pecsenyét meglátta, igazán meg volt hatva. Az jutott eszébe, hogy a zöld Macskában mennyit tudnának ebből kiírulni.

A magyarországi szociáldemokrata párt tudományos folyóirata a **Szocializmus**. Előfizési ára: egy évre 2 dollár, félévre egy dollár. Minden szervezet és elvtárs tartsa kötelességének a "Szocializmus"t megrendelni és beszélni.

Előfizetéseket továbbít a Népakarat kiadóhala az összeg beküldésére.

A BALKÁNI ESEMÉNYEK.

Irta: Kunfi Zsigmond.

3. Az osztrák-magyar monarchia a Balkánon.

Az osztrák-magyar monarchia nem a nagy világpolitika, hanem földrajzi szomszédsága és főnt már jellemzett gazdasági érdekei révén függ össze igen szorosan a Balkán-eseményekkel. Königgraetz óta az osztrák eleinte csak dinasztikus okokból sarkallott terjeszkedés csak kelet felé irányulhatott. A zavaros és kiakulatlan viszonyok közepette élő népek között akadhatott egy földdarab, amelyre a török lehetett ragasztani a nagy területvesztésektől sebzett nagyhatalmi önérzetre. Ausztria-Magyarország annyira félreesett és nagy világpolitika utjaitól, annyira elmaradott és belsőleg gyöngy állam volt, hogy még ellenfelei sem ütözköztek meg azon, hogy az osztrák-háború zsákmánya neki jusson, a jóakaratu, semleges szemléletnek. Bosznia-Hercegovina bekebelezése csak leszámítolása annak a váltónak, amelyet kitöltetlenül 1878-ban kapott Ausztria-Magyarország s ezen a tényen csak az kifogásolható, hogy olyan időpontban és olyan módon történt, amely veszélyeztetheti a török forradalom eddigi sikereit és így utját állhatja a Balkán-viszonyok rendezésének. Nagyjából ugyanilyen elbirálás alá esik Bulgária fölépése is.

Hogy ennek ellenére nagy bonyodalmak lehetősége s főképpen nagy zaj van a dolgok nyomában, annak számos más oka van. Ilyenek: a németországi és angolországi kapitalisták között kitört ellenségeskedés, mely miatt Angolország diplomáciája az osztrák-magyar monarchia ellen fordul, hogy rajta keresztül szövetségesét, Németországot ültesse. A második, hogy a 30 év előtt még szunnyadó imperializmus csirák ma már minden nagybacska államban kikelték, így Ausztriában és Olaszországban is. Az olasz imperializmus, amelynek fontos gazdasági érdekei vannak a Balkánon, akarja tartani, hogy ily módon a Földközi tengerre való kivezető ut fölött rendelkezessék és attól tart, hogy Ausztria-Magyarországnak a Balkánon való terjeszkedése az Adria felé irányul. S végül: az osztrák-magyar monarchia Ausztriának a német Bundból való kitessékelése óta lassu, de szakadatlan fejlődésben van az elszlávosodás felé, annyira, hogy a két állam lakosságának több mint fele már most is szláv. Ausztria-Magyarország lakosságának nemzetiség szerint való megoszlását mutatják a következő számok:

Magyarországon:	Ausztriában:	
Magyar	8,742,301	—
Német	2,135,181	9,171,624
Tót*	2,019,641	5,955,397
Rómán	2,799,479	230,963
Horvát, szerb	2,730,749	711,380
Rutén	429,447	3,381,570
Lengyel	—	4,252,483
Szlovén	—	1,192,780

Ha a kisebb nemzetiségeket nem számítva nézzük a szláv és nem-szláv népek viszonyát, akkor azt látjuk, hogy a két állam 45% millió főnyi lakosságából 23% millió szláv és 22% millió nem-szláv. Már most egészen kétségtelen, hogy ennek a már ma is szláv többségi birodalomnak minden ellenkező látszat vagy pillanatnyi tünetek ellenére is, nagy befolyása van az egész délsláv népcsaládra és ezeknek öntudatában elhomályosítja az Oroszország kiváltásos helyzetéről és mint az egyetlen nagy szláv állammal való fölfogást. Most, Bosznia-Hercegovina bekebelezésével, ez az arány még inkább megjavult a szlávok számára: mert a Habsburg fejedelmek jogára alatt most már 25,275,000 szláv ember él. Ez a harmadik szempont érte meg jórésben a szláv országok, különösen Oroszország és Szerbia ellenséges indulatát. A megálmódzott délsláv birodalom helyett, amelynek az orosz főhatalom alatt álló Szerbia lett volna vezető állama, egy másik nagy szláv birodalom körvonalai bontakoznak ki.

A Bosznia okkupálása óta ilyen irányban megváltozott viszonyok mozgatják a mindenkori kölcsönös féltékenységen kívül az európai sajtó és diplomácia fölháborodását, a cikk- és jegyzékábrórt, amely most már hetek óta tart ezen tartományoknak bekebelezése miatt.

Bosznia-Hercegovina annektálásának kérdését már most a mi sajtóságos viszonyaink szempontjából vizsgálva, így áll a helyzet: A dinasztia névze nagy sikert és megerősödést jelent és amennyiben a Habsburg dinasztiában él a Magyarország függetlensége megakadályozásának vágya és a nagyoszlák eszme, annyiban elmondható, hogy a legkitűnőbb sakkhúzás volt ez az annektálás a magyar független államiság ellen. Mert ha eddig a dinasztianak és az osztrák iparnak érdekei lincolták a közönséghez Magyarországot, ezentúl új lincszemű hat ilyen irányban Bosznia és Hercegovina. A királyi koronázási esküje és a koronázási hitlevél szerint Boszniát, mint a magyar királyság hajdani tartományát, Magyarországhoz kellene csatolni. Ez azonban nem történhet meg, mivel az osztrák ipari és pénzüke igen nagy befektetéseket csinált Boszniában és mivel egyáltalán nem tételezhető föl, hogy a nálunknál sokkalta hatalmasabb Ausztria lemondjon egy olyan tartományról, amelyre a

kvóta arányában jó kétharmados jogcime van. A magyar állami függetlenség utja most már a Boszniáról való lemondáson keresztül vezet, vagyis olyan tartományról való lemondáson keresztül, amelyért töméntelen magyarországi proletár vére hullott és amelyért harminc esztendőn keresztül sok-sok milliót áldoztak és fognak áldozni a magyar nép filléréből is. Komoly és nem kardbojt-közjogi összeütközéseknek csirája lappang a kérdésben. Például az osztrák-magyar bank elkülönítése esetén melyik banknak jegyét lesznek a belföldi bankjegyek Boszniában? Vámelkülönítés esetén hol fog tartozni Bosznia, vámkülföld lesz-e egyik vagy másik állam számára avagy sem? S tovább menve, lehetetlen dolgokat is számba véve: a közös hadsereg szétválasztása esetén, melyik hadsereg "véd" majd Boszniát? Látnivaló, hogy mindezen kérdéseknek megoldása csakis a dualisztikus államforma összetörésével és a föderalizmusoz való fejlődéssel lesz minden valószínűség szerint megvalósítható. És ha ennek a fejlődésnek előmozdítása Ausztriának és a dinasztianak inkább érdeke, mint Magyarországnak, akkor az ő számukra tisztán áll az annexió mérlege.

Tiszán áll gazdasági szempontból is. Bosznia-Hercegovina kizsákmányolását tisztára az osztrák közigazgatás és az osztrák kapitalisták végzik. A kapitalizmus bevonul a két tartományba, amelynek természeti gazdagságát és munkáját jóformán tisztán az osztrák tőkések számára gyűmölösztetik. Államadósságai 164 millió koronát tesznek ki: a jelzálogteher, mely a földbirtokot sújtja, 80 millió korona. A fogyasztási adók 1882-ben 1.7 millió koronát hoztak, ma 6.2 millió koronát; a dohányjüvedék 1882-ben 3.5 milliót, ma 16.1 milliót; bélyegből és illetékből begyűlt 1881-ben 448 ezer korona, ma 2.9 millió. Ilyen arányban növekedtek az összes közterhek, amelyeket a hadsereg és egy költséges bürokrácia föntartására, valamint busás profitorok nyújtó állalatok létesítésére használnak föl. A polgári és katonai állásokban az osztrák burzsoázia és hivatalos nemesesség fiait helyezik el; a vállalatokat az osztrák kapitalisták zsákmányolják ki. A bécsi Unionbank, a 10 millió korona alapítókével rendelkező Bosnische Bank, a Bosznia-Hercegovinai Földhiteletintézet osztrák tőkepénzesek számára szívják ki a pénzt; a vasutakat osztrák vállalkozók építették, ami szegényes ipara van, osztrák gyárosok kezében van, az óriási erődeségben az osztrák spekulánsok gazdálkodnak és gazdálkodnak. Bosznia és Hercegovina külkereskedelmi forgalmának, a ki- és bevételnek 225 millió korona, amelyből csak 61 millió korona esik Magyarországra, míg vagy 170 millió koronára Ausztriára, amely iparcikkokat ad el és mezőgazdasági termékeket vásárol, míg a mi 34 millió koronás kivételünkben a gabona 11 millió koronával szerepel.

Nagyjából ugyanilyen a helyzet kereskedelmi és ipari szempontból az egész Balkánnal szemben. Törökországba 1905-ben az osztrák-magyar monarchia kivitt 95 millió korona értékű árut, amelyből csak 12 millió korona értékű került Magyarországból. Törökországból bejött 42 millió korona értékű, ebből csak 7.3 millió Magyarországra. Az összes Balkán-államokra nézve így áll a mérleg:

Ausztriából kivitték a Balkán-államokba 252.7 millió korona értékű árut, behoztak 186.6 millió koronát értékűt.

Magyarországból kivitték a Balkán-államokba 49.2 millió korona értékű árut, behoztak onnan 60 millió koronát értékűt.

Világos tehát, hogy az egész Balkán-politika, amelyet az osztrák-magyar monarchia csinál, gazdasági szempontból az osztrák kapitalizmus érdekében van; a nagyhatalmi állás és a hadsereg, amelynek terhei alatt roskadozik a magyar nép, az osztrák iparcikkok és a dinasztia hatalomvágyának és nagyzásának szolgálataira való. Magyarország uralkodó osztályának sincsenek belátható időn belül a Balkánon érdekei, nem hogy a magyarországi munkásságunk volna. Ha ennek ellenére uralkodó osztályainknak politikai gerinctelensége lehetővé teszi, sőt magasztal és elősegít egy ilyen külpolitikát, amely a háború kockázatának teszi ki a Balkán-államokhoz földrajzilag közöles országot, ennek okait a belső politikai helyzetben kell keresni, abban az alkuban, amely az osztrák imperializmus támogatásával akarja kizsárolni a kibúvást azon kötelezettség alól, hogy Magyarország demokratizáltsásk. Ez az új Balkán-politika költségeit tehát nemcsak vállalóval, tömérdék pénzzel fizeti majd meg Magyarország népe, hanem azzal is talán, hogy elűtik politikai szabadságának már-már kezébe kapott fegyvertől.

(Szocializmus.)

GYÜLESI TUDÓSÍTÁS.
Jól látogatott gyűlést tartottak Mc Keesporton december 13-án. vasárnap délelőtt a szervezet helyiségében. A gyűlés napirendje: A szocializmus népszerű ismertetése. Előadó: Vitális elvtárs. — Ki Pennsylvania állam szervezését egy időre magára vállalta. — Vitális elvtárs ismerteté a szocializmust mint eszmét és mint mozgalmat. Foglalkozik azon alaptalan állításokkal és vádakkal, mit ellenfeleink — a rosszakaratú s tudatlanság — ellenünk fölhoznak. Beszél a sajtóról és bemutatja a "Népakarat"-ot, mint az egyedüli munkáslapot. Végül fölhívja a jelenlevőket a Népakarat olvasására és terjesztésére.

EGYLETI HIREK.
Az első osztályban a november 21-én megkezdett vita folyó hó 26. án, szombaton este folytatódik.
Basky F., titkár.

Az Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség Ohio állami vezetősége karácsony napjára

ALLAMI ÉRTEKEZLETET
hívott egybe.
Az állami értekezet napirendje a következő:
1. A vezetőség jelentése:
a) Titkár jelentése,
b) Pénztárnok jelentése,
c) Ellenőrök jelentése.
2. A mozgalom kiépítése. Előadó: Timár János.
3. A sajtó. Előadó: Zucker M.
4. Indítványok és interpellációk.
Fölhívjuk az osztályokat, hogy küldőtteiket a lehető legrövidebb idő alatt válasszák meg. Indítványok legkésőbb egy héttel az állami értekezet előtt írásban küldendők be az állami titkársághoz.
titkársághoz és a központi titkársághoz a Népakaratban való közlés végett.
A küldöttek megbízóleveleiket okvetlen hozzák magukkal.
Ajánlatos, hogy a küldöttek idejkorán jeltsek be, hogy mely vasutvonalon érkeznek. Az összes küldöttek visszalásáról és élelmezéséről gondoskodva van.
Az állami értekezet E. 79-ik utca 2697 szám alatt lesz megtartva.
Elvtársi üdvözléssel az Amerikai Magyar Szoc. Munkás Szövetség Ohio állami vezetősége.

IX. OSZTÁLY NOV. HAVI JELENTÉSE.
Taglétszám 20. Pénzállomány: bevétel a mult havi áthozattal együtt \$22.31, kiadás \$9.80 egyenleg \$12.51. Tartottunk e hónap két eszmecserét s két fölolvast. A Népakaratnak szeretünk egy fél és egy negyedéves új s két fél és négy negyedéves folytatálagos előfizetőt.
Szabó I., Bryer M., bizalmiférfiak.

MULATSÁGOK.
A Peoria-i Magyar Szocialista Munkás Szervezet (XXVII. osztály) megárhelyiségében, (2907 So. Adams St.) f. hó 28-án, szombaton este 7 órakor

KEDÉLYES ESTÉLYT
tart.
Szövetségünk XIV. osztálya (Buffalo, N. Y.) 1908 december 25-én, pénteken este, a Zámoriféle teremben, (Niagara St. 1995. sz.) a Népakarat javára színelőadásal egybekötött

TANCMULATSÁGOT
rendeznek.
Belépti díj 25c. Kezdeté este 8 órkor.

A Clevelandi Szocialista Munkás Szervezet 1908 december 25-én, karácsony este a Sanger Hall-ban, 1940 W. 28th St. (volt Ohlsens Hall) színelőadásal egybekötött nagy

TANCMULATSÁGOT
rendez.
Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

A Munkás Betegsegélyző Szövetség XXII-ik osztálya (Manayunk, Pa.) saját péztára javára f. évi december hó 31-én, Szilvester estén a Wood-féle Hall-ban (44 Main St.) a Philadelphai Munkás Dalárda közreműködésével

NAGY BÁLT
rendez, amelyre egy a manayunki, mint a környéki magyarság ez uton hívja meg a

Rendezőség.
A Pittsburg és Környéki Szocialista Munkás Szervezet 1908 december 31-én, a Miller Hall-ban (Electric Ave.) művészies műsorral egybekötött

SYLVESTER ESTÉLYT
rendez.
Belépti díj férfiaknak 50c. Kezdeté hét és fél órakor.

Szövetségünk III-ik osztálya és a Munkás Betegsegélyző Szövetség XXXII-ik osztálya 1908 december 26-án, szombaton, saját helyiségükben (5 Boerum St.) táncal egybekötött

KEDÉLYES ESTÉLYT
rendez.
Belépti díj 25c. Kezdeté este 8 órakor. Kitűnő zene.

A Chicago Szocialista Munkás Szervezet I-ső osztálya 1908 december 26-án, szombaton a Park Casino-ban (California Ave. és Division St. sarkán) nagy

KARÁCSONYI MULATSÁGOT
rendez.
Belépti díj 25c. Kezdeté délután 3 órakor.

A Cincinnati S. L. P. magyar osztálya 1908 december 31-én, a Cosmopolitan Hall-ban (1313 Vine St.) táncal egybekötött

SZÍNELŐADÁST
rendez.
A tiszta jövedelem a párt és a könyvtár javára fordítatik.

REGÉNY.

RASZKOLNYIKOV

(BÜN ÉS BÜNHÖDES.)

Irta: DOSZTOJEVSKIJ M. TÓDOR.

(Folytatás) (12)

Mikor Raszkolnyikov távozott, összeszedte zsebében azt a néhány rézpénzt, melyet a korcsmáros a rubeljéből visszaadott. Oda tette észrevétlenül az ablak párkányára. De a lépcsőn már megbánta a dolgot.

— Ugyan micsoda ostobaságot tettem már megint Nekik megvan a Szónyájuk, de nekem magamnak is kellene a pénz.

Aztán meggondolta a dolgot, hogy visszavenni a pénzt most már mégis későn volna. Ott hagyta tehát s hazament.

— Szónyának pomádé is kell, folytatta gnyonos nevetéssel. A tisztaság pénzbe kerül... hm! Talán nincs is ma jó napja Szónyácskának. Mert hát olyan az ő dolga, mint a vadászat, meg az aranyások mestersége... Lehet, hogy holnap pénz nélkül lennének... Ej, az a Szónya! Hogy kitalálták a módját, miként kell kutatásni, melyből nem fog ki a víz soha. Mos már hasznát veszik, meg is szokták. Előbb sirtak, aztán megszokták. Oh, a semmirevaló ember mindent megszokik.

Gondolatokba merült.
— Noh, ha hazudtam — szolt egyszerre önkénytelenül. — ha az ember nem semmirevaló, — t. i. az ember általában, hogy úgy mondjam: az emberi nem, akkor ez annyit jelent, hogy minden egyéb — előítélet. hogy az embert megrettentsék s nincs semmi korlát s valószínűleg csakugyan így is kell annak lenni.

III.

Másnap későn kelt föl. Nyugtalan álma volt, amely egy csöppet sem idéttette föl. Haragos, ideges, gonosz hangulatra ébredt s gyűlölettel nézett szobájában.

A szoba olyan volt, mint egy kis kalitka, valami hat lépés-hosszu és egészen nyomorúságos színezete volt azzal a sárga, poros és mindenütt levált kárpítólagos előfizetőt.

A szoba oly alacsony volt, hogy a még nem is valami nagyon magas embernek mindig félnie kellett, hogy a padlába üti a fejét. A butorok egészen illettek a szobába; három régi, kopottas szék, egy fessett asztal a szögletben, amelyen néhány fűzet és könyv hevert: ebből állt az egész; a butorokon levő por arról tanuskodott, hogy már rég nem tisztogatta a holmit emberi kéz; volt még egy idomtalan nagy diván is ott, amely csaknem az egész falat s a szoba széleségének a felét elfoglalta. Ez régebben valami kartonféllével volt behuzva, most csupa rongy volt s Raszkolnyikovnak ágyul szolgált. Raszkolnyikov gyakran aludt rajta úgy, ahogy volt, vetkeztelenül, takaró nélkül, ócska, viseltes felső kabátjával takarva be magát, egy kis párnát téve feje alá; a párna alatt, hogy magasabb legyen, rendszerint egy csomó, tiszta és szenyves fehérenemű volt. A diván előtt egy kis asztal állt.

Nehéz lett volna már még mélyebbre sülyedni és jobban elzúlleni, de jelenlegi kedélyállapotához képest aránylag jól érezte magát Raszkolnyikov. Végképen visszavonult mindenkitől, mint a tekenős béka a héjába; még a szolgáló is, kinek kötelessége volt őt kiszolgálni s aki néha betekintett a kis szobába, fölka-varta neki az epéjét s bosszantotta őt. Az ilyen elő szokott fordulni monomaniakusoknál, akik valamely gondolatba egészen belelovalták magukat.

A szállásadó asszony már két hét óta beszüntette a kosztadást s ő még ez ideig nem is gondolt arra, hogy a háziasszonyával e részben tisztázza a dolgot.
Násztászja, a háziasszony szakácsnéja s egyuttal szolgálója, voltaképpen meg volt elégedve a szobaurnak ezzel a hangulatával, mert végképp abban hagyta a szoba takarítását, sóprését, csak kivételképen, hetenként ha egyszer vette kezébe a sóprút. Ez a cseléd volt az éppen, ki őt az imént fölköltette.

— Kelj föl, mit alszol mindig! — kiáltott rá, — mindjárt tíz óra lesz, teát hoztam neked. Kell tea? Már egészen elgyöngyülsz.

Raszkolnyikov kinyitotta szemét, összerázkódott s megösmerte Násztászját.
— A háziasszony küldte? — kérdé lassan és nehézkösen fölülve a divánon.
— Van eszébe a háziasszonynak!

A cseléd a maga hasadt tea-kannáját tette a fiatal ember mellé, benne már egyszer használt tea volt; két darabka sárgás cukrot is mellé-kelt hozta.

— Te Násztászja, — mondá Raszkolnyikov miközben zsebeiben kotorászott (most is ruhában aludt) s néhány pénzt szedett elő, — erédj és végy nekem egy zsemlyét. A hentesfől meg hozz egy kis kolbászt, de az olcsóbb fajtából.

— Zsemlyét mindjárt hozok, de kolbász helyett nem szeretnél inkább egy kis káposztalevest enni? Nagyon jó káposztaleves tegnapról. Neked tettem el, de oly későn jöttél haza, — kitűnő káposztaleves.

Amint a káposztaleves megérkezett s Raszkolnyikov hozzálátott, Násztászja leült mellé a diványra s fecsegni kezdett. Falusi liba volt s nagy fecsegő.

(Folytatjuk.)

HELYI ÉRTÉKELÉS

I. osztály. New Yorki Szocialista Munkásszervezet egyleti helyisége 431 E. 6th St. (Oravetz-féle "Árpád Hall" első emeleti gyűlésterme)
II. osztály. New Yorki Szocialista Munkásszervezet II. oszt. helyisége 404 E. 64th St. I. em. Minden szombat este vita vagy felolvasás. Vendégeket szívesen fogad a szervezet.

Orchard. Üzleti üléseit tartja minden hó második péntek este képző gyűléseit minden hó 4-ik szombat este helyiségeben 404 E. 64th St. (Hunyadi Hall)
II. oszt. Cleveland, O. Elnök Németh L., P. titkár Bors János, 3536 W. 66th St. Pénztárnok Szemenyey Imre, 3711 W. Lorain Ave. Gyűléseit tartja minden hónap 3-ik vasárnapján délelőtt. Hivatalos orvos Dr. Francisc, 3242 Lorain Ave.

Second Ave., "Uj Világ" kávéház. II. pénzügyi titkár Schwartz István. Pénztárnok Newman Dénes. I. jegyző Spitzer Zsigmond, II. jegyző Balada K. Ellenőrzők Spitzer A., Paskesz M. és Glück S. Munkaközvetítő Bodonyi M. Teremőr és lapkezelő Balajti N.
Az Amerikai Magyar Vas- és Fémmunkások Szakszervezete, 240 E. 80th St., Max Schultz Hall. Összejövetel minden vasárnap délelőtt 10-12-ig és péntek este 8-tól 9-ig és fél óráig.

I. N. Y. M. Ifjúsági Kör tánciskolája. ÁRPÁD HALL 431 E. 6th St. New York. Angol-magyar iskola kétszer hetenkint, hétfőn és csütörtökön a LIBERTY HALL-ban 49 Mercer St. Newark, N. J. Mindkét helyiségben kifogástalan magyar konyha. Alkalmas termek bálok, lakodalmak és egyleti gyűlésekre.

New Yorki Magyar Famunkások Szakszervezete. Összejöveteleit tartja minden szombat este 8-10-ig vasárnap d. e. 9-12-ig 1567 2nd Ave. "Ujvilág" kávéház, első emelet. Elnök Rozsvölgyi M., 334 E. 87th St., titkár Mike J., 1567 2nd Ave.

Dr. BIEBER E. LAJOS magyar fogorvos 383 E. 8th Street Ave. C és D között New York. Telephone 1027 Orchard.

Mrs. KLEIN magyar kávéház és étterem 257 Springfield Ave. Newark. A Clevelandi Általános Munkás Dalárda, KY Pn Funtig József, jegyző Paszter József 2050 W. 38th St. kihez minden a dalárdát érdeklő levelek címzendők. Gyűléseit tartja minden hó harmadik vasárnapján 1949 W. 25th St., S. L. P. helyiségében.

Wachsman női és férfi-divat-áruháza 86 Avenue A NEW YORK. (az 5-ik és 6-ik utcák között) Olcsó szabott árak! Elvállal mindennemű mulatsági dekorációt, lakodalmi csokrok és temetkezési munkák elkészítését.

Mrs. J. HOFFMANN, MAGYAR VIRÁGÜZLETE 971 SECOND AVE. 51. és 52. utca között N. Y. Elvállal mindennemű mulatsági dekorációt, lakodalmi csokrok és temetkezési munkák elkészítését.

FINTA MIHÁLY BORBÉLY ÉS "ODRÁS" 516 E. 6th Street, New York. JAKOBY MIKSA orvostanhalgató Angol Magyar iskolában 238 E. 6th St. és 1528 Second Ave. (79th St.) Képző iskolát nyert az angol nyelvben.

Katolín János FÉNYKÉPESZ 3616 N. Broadway, St. Louis. Képek felvétele BÁRMILY időben reggel 8 órától este 8-ig rendelkezésemre KÉSŐBB is. Nagyonbízható, gondbérek és képrámok kaphatók. Kis jegy képek 28 db 25.

HENRY & LBOVITS friss füstölthús és mindennemű fűszerek kereskedése 30 N. Lincoln St. Chicago, Ill. Hazai paprika, safrán és mindenféle házicikkek kapható a legolcsóbb árban.

SZENTGYÖREYI Ö. kávéháza és étterem 567 N 5th St. Philadelphia, Pa. Cor. Green and 5th Street. Magyarajku szocialisták kedvenc találkozó helye.

TULY budapesti fényképész 4 West Street. Newark, N. J. Legfinomabb kivitelű fényképek tisztán kidolgozva, jótállás mellett. Ugyszintén főlvételek házon kívül is eszközöltetnek. Nyitva vasár- és ünnepnapokon is.

CHARLES SÁKKE kosztumer 465 és 467 N. 8-ik utca. Philadelphia, Pa. Alapítotott 1873-ban. Skultety Matyas FINOM FERFI ÉS NŐI-RUHA KÉSZÍTŐ Javítást és tisztítást a legjutányosabb ár mellett készítik.

Bevándorlók figyelmébe ajánlja csinosan berendezett ROSTASSY REZSŐ 513 E 6th St. NEW YORK. Az elvtársaknak Magyarországból érkező leveleire díjmentesen adok felvilágosítást és kívánatra a hajónál megvárom őket.

Beldegreen budapesti fényképész 32 Avenue C 3-ik u.sarok, New York. Izléses és jól kidolgozott képek 2 dolláról feljebb. A munkáit jótállak. Nyitva vasár- és ünnep napon is.

Friedman József férfi- és női-szabó üzlete 610 N. 2nd St. Philadelphia, Pa. Finom ruhák készen és megrendelésre. Klub tagok részére ruhákat készít jutányos áron \$15.00-tól feljebb.

Péter Lajos "Rákóczi Hall"-hoz címzett Vendéglő, Kávéház és Étterme. 4-ik utca 197, New York. AJÁNLJA KITÜNŐ MAGYAR KONYHÁJÁT. Kitünő italok. Kitünő italok. Alkalmas helyiség mulatságok, lakodalmok vagy hasonló ünnepélyre.

JÓZSEF KÁROLY MAGYAR PÉK 615 So. 2nd St. St. Louis, Mo. Megrendeléseket házhoz szállítok. Hajó- és vasutjegyeket eladok, valamint pénzt küldök minden irányban.

PILÁTF. MAGYAR SZÜLÉSNŐ Budapestet az egyetemen vizsgázott, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt mindenben. 1443 Ave. A. New York. Bet. 76th & 77th Sts.

RIZSÁK JÁNOS közigazg. pénzzsallító és váltó-intézet Főútlelet 127 Second St., Passaic, N. J. PENZT a legolcsóbban és leghatékonyabban küld az O-hazába. Penz-tereteket bármely hazai bankba kamat- és költség nélkül elküldök és a bereti költség rövid időn belül kiharatom.

Erdélyi Vendéglő 263 9th St. cor. Clementine. San Francisco, Call. Friss izletes magyar ételek és italok. Az elvtársak kedvelt találkozó helye. Pool és biliárd asztalok.

ROTH SAMUEL gyógyszertára a Megváltóhoz 125 Ave. A, cor. 8th St., New York. Lilium Creme. Lilium szappan és por, szepők, máj-foltok, himlőhelyek, pattanások, ráncok eltávolítására Lilium Creme az arcot finomítani, ifjítani, tisztítani és általában a szép arcunk szépségét fontantartani. Creme 40c szappan 35c, por 65c. Szépség \$1.35.

Bevándorlók figyelmébe ajánlja csinosan berendezett ROSTASSY REZSŐ 513 E 6th St. NEW YORK. Az elvtársaknak Magyarországból érkező leveleire díjmentesen adok felvilágosítást és kívánatra a hajónál megvárom őket.

ÉTTERMEM ÉS KÁVÉHÁZAM a magyarnyelvű öntudatos munkások kedvelt találkozó helye. Izletes friss étek. — Hazai biliárd asztalok. Bel és külföldi pártlapok. Feltétlen megbízhatóság. Felkérjük olvasóinkat, hogy szükségleteiket hirdetőinknél szerezzék be s a vásárlás alkalmával hivatkozzanak a NEPAKARAT-ra.